

Nova novela de Agustín Fernández Paz

Texto: Rosé Carrera. Fotografía: Vicente Alonso

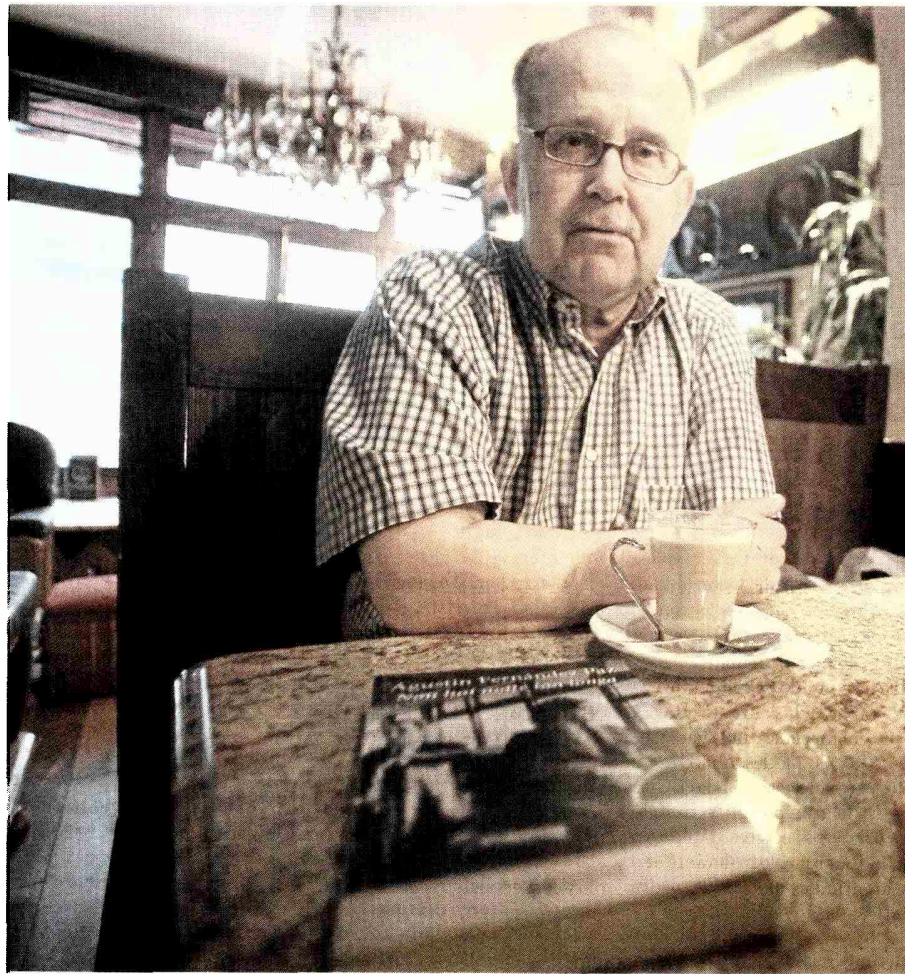
A ollada da xeración 'estafada'

Moito tardaches!" Esta frase, que lle espeta a pantasma do seu pai a Gabriel Lamas dá pe á última novela de Agustín Fernández Paz, coa que este autor se estreia na narrativa para adultos. Non obstante, estamos ante un escritor con moitos anos de oficio e un dos novelistas máis lidos, vendidos, premiados e traducidos da literatura galega, ben coñecido entre o público infantil e xuvenil de todo o estado (foi Premio Nacional de Literatura Infantil e Xuvenil 2008, dous libros seus figuran na Lista de Honra do IBBY e na Lista The White Ravens e este ano foi escollido candidato español ao Premio Andersen, considerado o Nobel da narrativa infantil).

Agustín Fernández Paz (Vilalba, 1947) achéganos agora **"Non hai noite tan longa"** (Edicións Xerais de Galicia, 2011), unha obra na que un suceso familiar —a condena inxusta ao cárcere do pai do protagonista e que provocara a súa morte— serve de fio para presentarnos dúas sociedades, a Galicia de principios dos anos 70, cando Gabriel Lamas marcha a París, e a Galicia de 2002, á que regresa para axustar contas cun pasado do que non pode fuxir.

Trátase dunha novela honesta, na que se fai unha autocrítica de moitos aspectos da nosa sociedade e que Fernández Paz fai fluír cunha prosa áxil e un estilo e unha trama que entran de cheo no xénero da novela negra, con numerosas referencias literarias, históricas e cinematográficas. A primeira clave dánola a propia portada do libro: a imaxe de Rosa Parks, a primeira muller negra que se negou a ceder o asento no autobús a un branco, fotografía que, segundo confesa o escritor, para el é unha auténtica icona. Un misterio cun inicio shakespeariano que se resolve, aínda que o libro queda cun final aberto. Xa se prepara a súa tradución e unha segunda edición. **Tras desta novela hai un traballo intenso de documentación.**

Partín de libros que están na rede, do Consello da Cultura, interesantísimos sobre a emigración galega en París, a emigración política e a outra. Tamén documentais sobre o campo de concentración de Francia (Argeles-sur-Mer) onde foron parar os exiliados españois tras a

Agustín Fernández Paz estréase na narrativa de adultos con "Non hai noite tan longa".

Guerra Civil. Hai moita documentación, moitos testemuños de xentes que estiveron alí e que aínda que non saian na novela están aí. **"Non hai noite tan longa" é a historia dunha xeración, de galegos que marcharon fóra e dos que quedaron aquí.**

Marcharon moitísimos por diversos motivos. Consultei a un amigo que estivo en París e me contou onde se xuntaban alí os exiliados e os non exiliados, onde ligaban coas españolas, que estaban de criadas a meirande parte delas. Lin *El Ruedo Ibérico* (cadernos da editora creada en París por un grupo de exiliados) que tamén aparece no libro. A propia novela, coa documentación que tes, márcache o ritmo. Logo hai que facer coma os cineastas, que rodan horas de película e despois teñen que darlle forma no proceso

"Quixen mostrar o que foi a represión e que o mal que poden facer as persoas pode estar en casos aparentemente pequenos coma este"

de montaxe.

Aínda que a súa literatura distínguese por afastarse dos cánones considerados tradicionais na literatura infantil e xuvenil, formulouse esta novela de xeito distinto por ser para adultos?

Fixena igual cás outras, procurando facer a novela da miña vida, que é como o intento sempre. Cando o borrador estivo lexible foi cando o editor planteou a posibilidade de sacala en edición de adultos. E desta vez díxennle que sí. Era unha experiencia nova e quería ver se cambiaba a recepción crítica. **Pesa nos editores á hora de catalogar as obras a ausencia de escenas eróticas? Existe ese pensamento de que a xente nova son anxos sen sexo?**

Creo que non, porque ten saído

novela xuvenil en Xerais con bastantes máis elementos eróticos dos que aparecen nesta novela. Máis ben creo que trato un tema que afecta a unha xeración de cincuenta e tantos anos. Ten unha carga xeracional que tamén lle está a chegar a xente máis nova. O obxectivo do libro era axustar contas co pasado. Fumos estafados e eu iso o levei moi mal. Fun estafado cando se nos negaban películas, libros e música tal como eran. Agora miro as películas, como *Un tranvía chamado desexo*, sin censuras e cabréome. E peor foi para as mulleres.

Iso queda reflectido no personaxe de Milucha, a ex noiva de Gabriel.

Si. Conta moi ben o que supuxo para a muller toda aquela época de represión. Iso cóntanmo as amigas da miña xeración, que tamén fixeron a súa aportación, xa que o que di Milucha é tal cual. O de "Madre Inmaculada, antes muerta que manchada" mo dixon unha amiga miña; era o que lle decía o cura nos exercicios espirituais. Era unha represión no sexual que a xente de agora non se pode imaxinar.

Galicia, nas dos sociedades que se nos presenta no libro, non sae moi ben parada.

Nas vilas e aldeas sempre houbo unha gran presión social. Quedan as historias familiares, o 'de quen ves sendo' e a mentalidade de asociar o cemento ao progreso fronte ao campo. Por outra banda, quixen mostrar, por medio dunha pequena desgraza familiar, o que foi a represión desa época e que o mal que poden facer as persoas pode estar en casos aparentemente pequenos coma este.

Emprega o estilo da novela negra. Sentiuse cómodo no xénero?

Parecíame axeitado porque na boa novela negra, na novela negra clásica, a trama serve para retratar o panorama social. A intención era enganchar ao lector ao mesmo tempo que se mostra a realidade social.

E despois de todo o que acontece no libro, hai esperanza?

Está Milena (a sobriña de Gabriel Lamas). Representa a esperanza nas novas xeracións. Este libro escribiuse antes do 15-M e eu estou seguro de que Milena estaría acampada. Esta non é unha xeración perdida, como dixon algún organismo. Eu teño fe nela.